

Студент 4 курсу
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто найпоширеніші проблеми стратегічного планування, з якими стикаються вітчизняні підприємства та організації, а також запропоновано можливі варіанти їх вирішення.

Аннотация. Рассмотрены самые распространенные проблемы стратегического планирования, с которыми сталкиваются отечественные предприятия и организации, а также предложены возможные пути их решения.

Annotation. The most widespread problems of the strategic planning, which domestic enterprises and organizations run into are considered, and also the possible variants of their decision are offered.

Ключові слова: стратегія, планування, стратегічне планування, оперативне планування.

Багато підприємств в Україні припиняють своє існування, і часто причиною цього є неефективне управління. Стратегічне планування є однією з основних функцій управління, правильне впровадження якої може забезпечити стабільність розвитку, а отже, знизити відсоток збиткових підприємств в Україні.

Дослідження у сфері стратегічного планування, а також проблем, пов'язаних з ним, були виконані в роботах таких вітчизняних та зарубіжних учених, як А. Расулев, Р. Рахімов [1], Русинова Ф. М., Каменипера С. Е. [2], М. Паркінсон, С. Норткот, К. Рустомжі [3], В. Хойер [4].

Стратегічне планування – це процес, спрямований на розробку мети та цілей, а також аналіз можливостей підприємства, які повинні відповідати ситуації на ринку, щоб забезпечити ефективну роботу організації, підприємства у майбутньому [3].

Метою даної статті є розгляд проблем стратегічного планування, які виникають на підприємствах України, виявлення причин їх виникнення, а також викладення пропозицій щодо їх вирішення.

За останні декілька років в Україні були проведені дослідження зі стратегічного планування, у результаті яких були виявлені ставлення підприємців до стратегічного планування та проблеми, які в ньому виникають [5].

Узагалі ставлення до стратегічного планування у підприємців та керівників компаній виявилось дуже різноманітним. Виходячи з цього, можна сказати, що частина підприємств взагалі не має стратегічного планування. Це перша проблема вітчизняних компаній, які сприймають стратегічне планування як частину процесу управління і не бачать необхідності в ньому. Причиною цього є недостатність інформованості про стратегічне планування. Таким чином, постає й наступна проблема, з якою стикаються українські підприємства, – це те, що стратегічні плани українських підприємств в основному збігаються з оперативними.

Оперативне планування – це вид планування, який націлений на досягнення проміжних цілей, що встановлюються на короткий відрізок часу. Оперативне планування дає змогу знизити рівень невизначеності у планових рішеннях, але це не вирішить проблему з досягненням планових результатів, тобто планування на вітчизняних підприємствах полягає у максимізації прибутку у даний момент, на відміну від планів західних підприємств, для яких важливий стабільний розвиток у майбутньому, при оптимальних доходах зараз. Звідси й бажання українських підприємців досягти цілей негайно, реалізація яких насправді займає досить тривалий час [1].

На українських підприємствах актуальною є проблема з постановки цілей. Цілі часто бувають нереальні або неактуальні, тобто підприємці необ'єктивно оцінюють теперішнє становище організації, а значить, не можуть поставити цілі, яких можна реально досягти. Також часто цілі переплітаються з бажаннями, і підприємство взагалі не може досягти цілі або зробити це у встановлений проміжок часу. Сюди також можна віднести проблему планування без урахування існуючих та майбутніх ресурсів та планування без достатнього обсягу інформації про ринок і тенденцію кон'юнктури, тобто планування, основане лише на інтуїції.

Також існує серед українських підприємств проблема передбачуваності, наприклад використання зарубіжного досвіду, який конкуренти зможуть використати, щоб передбачати подальші дії та реагувати без запізень.

Дуже поширеною проблемою є планування заради планування, а не для реалізації, тобто після затвердження стратегічного плану компанія не вносить зміни у роботу, щоб досягти поставлених цілей, а працює, як і раніше [2].

Стає зрозумілим, що проблеми стратегічного планування на українських підприємствах доволі серйозні і їх дуже багато, але це не значить, що їх неможливо уникнути. Слід визначити дії, виконуючи які підприємства зможуть ефективно впроваджувати стратегічне планування, а отже, покращити результати діяльності у майбутньому.

Насамперед, щоб ліквідувати необізнаність керівників підприємств щодо стратегічного планування, необхідне інформування за допомогою компанії, які надають послуги з планування або проводять тренінги [5].

У процесі стратегічного планування необхідно враховувати існуючі та майбутні ресурси компанії. Слід збирати інформацію про ринок, щоб планування базувалося на основі реальної ситуації, а не інтуїтивно. Важливо до процесу стратегічного планування залучати спеціалістів та керівників різних рівнів та функціональних підрозділів, адже це дасть змогу зібрати достовірну інформацію про становище підприємства, а також ще на ранніх стадіях планування зацікавити співробітників, що мінімізує їх опір стосовно нововведень у процес діяльності [3].

Усе це дасть змогу вирішити проблеми планування без достатнього обсягу інформації, що буде лише сприяти

Дуже важливо при виборі стратегії мати багато альтернатив, адже рішення, яке приймається на безальтернативній основі, швидше за все не буде оптимальним. А наявність багатьох альтернатив, у випадку виникнення проблем, може забезпечити запасні варіанти виходу зі складних ситуацій.

Щоб вирішити проблему передбачуваності, що виникає у разі використання зарубіжного досвіду вітчизняними підприємствами, необхідно здійснювати пошук елементів унікальності та йти шляхом інновацій. І навіть обираючи стратегію копіювання, тобто використання досвіду інших компаній, варто планувати та передбачати шляхи забезпечення внутрішніх конкурентних переваг.

Для того щоб планування не закінчувалося лише затвердженням стратегічних цілей, слід будувати систему моніторингу. Завжди потрібно здійснювати контроль за виконанням плану та відстежувати розвиток зовнішнього середовища для швидкого впровадження альтернативних варіантів дій у разі виникнення вагомих змін, а також у межах довгострокового стратегічного плану будувати річні плани і бюджети.

Таким чином, були розглянуті найпоширеніші проблеми стратегічного планування на підприємствах в Україні та запропоновані можливі способи їх вирішення, використання яких забезпечить зростання та зміцнення позицій підприємства в цілому.

Наук. керівн. Яковенко К. В.

Література: 1. Расулев А. Планирование как фактор регулирования рыночной экономики / Расулев А, Рахимов Р. // Общество и экономика. – 2007. – № 11–12. – С. 113–118. 2. Каменипера С. Е. Организация, планирование, управление деятельностью промышленных предприятий : учебник для вузов / Каменипера С. Е., Русинова Ф. М. – М. : Высшая школа, 2007. – 335 с. 3. Паркинсон М. Искусство управления / Паркинсон М., Нортког С., Рустомжи К. – СПб. : Издательство "Лениздат", 2006. – 246 с. 4. Хойер В. Как делать бизнес в Европе / Хойер В. – М. : Изд. "Прогресс", 2005. – 312 с. 5. <http://www.trn.ua/articles/2092/>.